

DEN FORUNDERLIGE digterLISTE

DIGTFORMER samt LITTERÆRE KONTRUKTIONS- og LÆSNINGVÆRKTØJER OG BETYDNINGER

Aforisme, maksime, strøtanke
Kortform, udtrykt tanke eller billede ofte med filosofisk islæt, f.eks. ved hjælp af en modsætning el. et billedligt udtryk. Korte, afbrudte læresætninger; tankespåner, flagretanker. Se også "Gruk".

Akrostikon
Digt, hvor begyndelses- eller slutbogstaverne i hver verslinje, læst lodret, danner selvstændige ord.

Aleksandriner, (en)
6-fodet jambisk versemål, med ophold (se **cæs**ur) i linierne efter 3. fod; linierne er oftest parvist rimet

Allegori, sindbillede
af græsk "at sige noget andet": Forbindelse ml. indhold og noget reelt er utydelig og kan først afgøres ved tolkning. Eksempler på allegorier er dyrefabler, lignelser, parabler og legender, der alle på ét plan fortæller en selvstændig fortælling, men ved nærmere gennemlæsning afslører flere mulige, ikke-entydige, tolkninger. Eksempler er Aesops *Ræven og rønnebærrene*, *Jesu lignelser* som beskrevet i Det Ny Testamente og *Legenden om Kong Arthur og Ridderne om det Runde Bord* (flere forfattere)

Allitteration, konsonant-rim, bogstavrim
I ord, der følger tæt efter hinanden, to eller flere betonedede stavelser, som begynder med samme lyd - rist og ro, folk og fæ, eller

*hvis kulden kapsler kroppen
må vilje vække varmen
så livet ikke lider mod farvel*

Anafor
Virkningsfuld gentagelse af et eller flere ord i begyndelsen af flere sætninger efter hinanden.

hvem kan sejle foruden vind,
hvem kan ro uden årer,
hvem kan skilles fra vennen sin,
uden at fælde tårer
•Se *Epifor*. Se også *Listedig*

Anapæst
Versefod, der består af to tryksvage og en trykstærk stavelse, som stiger i betoning. Anapæst er i sig selv en anapæst. "Hvem er **du**?" er også en anapæst, og "fantasi" udtales som anapæst

Anekdote

Kort eller kortere fortælling fra det virkelige liv, ofte med en pointe. Anekdote: (egl.) "ikke før udgivet" kort fortælling; interessant, særtegnende tildragelse; mærkværdig hændelse

Apoteose

En digters forherligelse, påkaldelse eller hyldest (af gudvæsener, mennesker, tilstande, genstande mv.). Betyder egentlig "ophøjelse til guddom".

Assonans, vokalrim bogstavrim

Lydligt sammenfald mellem to ord. De indesluttede vokaler gentages - gå-stå, kunne-skulle, se-ske. Fra latin: "stemme overens med i lyde"

Ballade

Et kort lyrisk digt med episk stof= Fortællende og stemningsmættet. Ballade: (egl.) "dansevise" - opr. lille lyrisk digt ledsaget af dans. Beslægtet med "Romance"

Beatpoesi

Poesi inspireret af 50'ernes og 60'ernes beat-kultur. Ofte samfunds-obstruktivt indhold, romantisk besyngelse af "det frie individs" trængsler, eller rusmidler, eller samfundskritik på individplan. Jack Kerouac og Allan Ginsberg er fremtrædende navne, på de hjemlige baner er det Dan Turéll, der står forest.

Bekendelsesdigt

Digt, hvor forfatteren går til bekendelse. Evt. er digtets offentliggørelse selve boden for handlingen/holdningen, der gennemsyrrer digtet.

Besjæling

At føre læseren ind i en "død" ting - dvs. skabe en sansforbindelse til noget ikke-menneskeligt, f.eks. en sten, et blad

• se *Personificering*

Billeddigt

Kobling af visuelt udtryk (foto, maleri, tegning, computergrafik mv) med lyrik til sammenhængende udtryk. Se også *Konkretisme*, *Cybertext*, *Kronosi*

Biodigt

Digtform, der er opfundet som indføring i begrebet "personkarakteristik", hvor man udfylder 11 punkter, som tilsammen skaber billedet af en person. Se (1) og (2)

Bogstavrim

Bogstavrim understreger rytmen, men kan også være betydningsbærende, enten ved at bestå af ord, der står i kontrast til hinanden, eller af ord, der udvider prædiketet. Under alle omstændigheder har bogstavrim en stærk lydmalende effekt og er på den måde en del af digtets *mimiske rytme*, dvs. at de sammen med *onomatopoietika* (lydord), kan repræsentere en faktisk lyd eller efterligne en følelse eller bevægelse.

• se *Allitteration* og *Assonans*

Børnerim

Fantasifuldt univers, ofte musikalske rim.

Centrallyrik

Digtning, der er udtryk for subjektive stemninger eller følelser, i mods. til fortællende eller belærende digte og *tankelyrik*. I daglig tale blot kaldet *lyrik*.

Cirkeldigt

Et digt, hvor digtets afslutning binder sig til første line, så det "går i ring".

Concrete Poetry

Oftest brugt engelsk ophav til *konkret digtning*.

• Se *Konkretisme*.

cyberpoesi

• se *Cybertext*

Cybertext, Cyberpoesi,

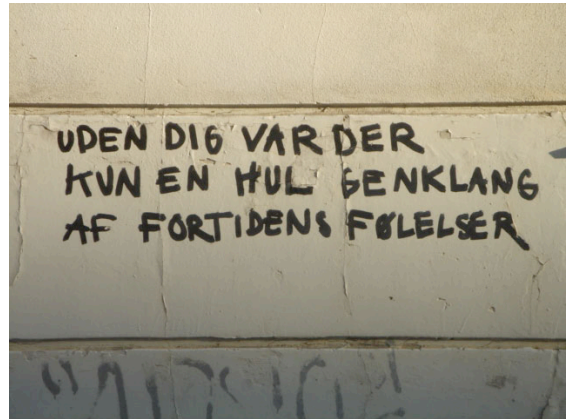
interaktivt digt eller tekst: Digt eller prosa, som beskues på en computerskærm – digtet eller teksten afvikles over tid, med brugerinteraktion, som forårsager konstruktion/dekonstruktion af teksten, eller teksten benyttes kun som del af helhedsoplevelse. Eksempel: mulighed for at manipulere en 360 graders bevægelse i et sceneri, hvor lyden af et digt på forskellige sprog kommer og forsvinder, alt efter i "hvilken retning" brugeren ser (og hører). Se også *Kronosi*

Cæsur

Indsnit, ophold. En pause, der deler verselinie i to dele

Daktyl

3-stavelser verser bestående af én trykstærk og to tryksvage stavelser, som falder i betoning. F.eks. udtales *juletræ* som en daktyl.

Digte er ordkunst. Digte er ord, der er sat sammen ud fra primært æstetiske valg for at formidle en følelse, en holdning, en fortælling. Digtes virkemidler kan bl.a. være rim, halvrim, bogstavrim, rytme, uventede eller usædvanlige ord, f.eks. metaforer eller kenninger, gentagelser og omkvæd, ord brugt i en overraskende sammenhæng eller lydefterlignende ord. Digte kan læses, reciteres, deklameres eller synges, hvis der er sat musik til.

Længere digte kan deles op i strofer og vers. En samling af digte som hænger tematisk sammen kaldes en digtcyklus, og digte som udgør en samlet fortælling kaldes et digtepos.

Digtekunst er meget gammel og de første digte, der kendes, er samtidige med de ældste skriftfund. F.eks. Gilgamesh-eposet.

Digte deles i genrer efter tema, versopbygning og rytme. Af genrer kan f.eks. nævnes knækprosa, episke digte, blankvers, sonetter, haiku.

[kilde da.wikipedia.com]

Dissonans, Mislyd.

Oplevelse af indre uoverensstemmelse i et digt. "Det skærer i mig", "det klinger falsk". Kan være indført i teksten bevidst eller ubevidst, og for modtageren være hensigtsmæssigt eller uhensigtsmæssigt

Drikkeviser

Folkelige viser, der gerne besynger drikken, kvindens, festens herligheder.

Elegi

Besyngelser til en guddommelig verden. Oftest skrevet i en klagende, sørgmodigt, vemodig stil.

Enderim, stavelsesrim

Digt, som rimer på sidste stavelse/r. *Mandlige enderim* ender på betonet stavelse, *kvindelige enderim* ender på en ubetonet stavelse og *svævende rim* ender på to ubetonede stavelser. Mods. *Inde-rim*

Envoi

Det afsluttende vers i et digt (envoi - Fransk=Forsendelse), som enten sender det forudgående i retning af en bestemt person, eller refererer til/samler op på det foregående i digtet.

Epifor

Gentagelse af det eller de sidste ord i flere sætninger
•se *Anafor*

Epigram

Kort, fyndigt, satirisk eller alment gældende digt

Episk digt, Epik

Fortællende (lang)digtning, f.eks. de islandske sagaer.

Erindrings-digt

Digt, som opregner situationer, perioder i forfatterens liv.

Erotisk digt

Digt hvor billedsproget i mere eller mindre eksplicit grad har fokus på (især) det kønslige, fra forestilling om samvær over kurtisering til selve den kønslige akt

Figurdigt

Digt, hvor typografien danner en figur. Kendt fra f.eks. barokken og Apollinaire.

Flash-digt

Digt, der udfolder sig i tid i cyberspace, skabt og præsenteret i mediebeholderen Macromedia Flash, med muligheder for billed, lyd og interaktion. se *Kronosi*.

•Se også *Cybertext*

Frasering glidende toneovergang i og mellem ord under oplæsning

Uden vokal frasering vil en oplæsning af teksten ufrivilligt kunne opleves monoton.

Frie vers

Digte, der er frigjort fra fast struktur, skønt ikke af den grund umusikalske

Gruk

Kort og fyndig tekst. Ordsprogsagtig, visdomsfyldt.

Haiku

Ørindelig japansk form, som består af 17 stavelser, i Vesten opdelt i 3 linier med henholdsvis 5-7-5 stavelser. Rummer traditionelt en årstid, en stemning og en naturreference, hvor sammensmeltning af de tre til en højere enhed skaber grundlaget for vurdering. Andet antal stavelser kan dog også forekomme - men en udvidelse eller indskrænkning i antallet af stavelser skal retfærdiggøres af en mesterlig helhed; betragtes i modsat fald som inkompetence.

*mismod i snevej
tøbrud i en grøftekant
haiku som helhed*

[f. fuldstændig definition besøg svensk Haikuselskab <http://www.haiku-shs.org/haikundef.htm>]

Heiti (en, -r, -rne) er et poetisk ord, brugt i skjaldekunst.

De fleste heitir er synonyme. Snorra Edda har udførlige lister i verseform (for at støtte hukommelsen) for ting som skibe, sværd, heste og andre ting, som måtte dukke op i forbindelse med skjaldenes emner, konger og krige.

En meget almindelig heiti er, at kvinder og mænd omtales som træer af det respektive grammatiske køn, f.eks. Elm og Ask. Det er måske inspireret af fortællingen om, hvordan de to første mennesker Ask og Embla ifølge den nordiske mytologi blev skabt af to træer. Træerne bliver dog oftere brugt som dele af kenningar.

I elskovsdigte omtales kvinder (også dengang) tit som gudinder og feer, hvilket også er former for heitir.

Hexameter

6-fodet daktylisk vers.

•se *Daktyl*

Hip-hop/Rap

Afro-amerikansk inspireret musik, med ofte samfundskritisk og provokerende tekstmateriale, der rytmisk og gerne rimet bindes sammen i et meget detaljeret billedsprog, tit i stream-of-consciousness og med opfindelser af nye ord og ordkonstellationer

Hymne

Højstemt, lyrisk præget forherligende sang

Hypertext

digt eller prosa i (oftest) digital sammenhæng, hvor teksten ikke er statisk. F.eks. kan udvalgte ord vise videre (linke) til anden tekst, andre versioner, ordbogsforklaringer, billeder osv. og derved opnå et meget stort antal mulige totaloplevelser af den samlede tekst. En anden mulig interaktion fra læseren kunne være en forprogrammering af hændelsesforløb, der byttet verselinier ud med andre.

Indrim, stavelsesrim

Rim, der er anbragt inde i en verslinje. (til forskel fra ende-rim).

*jeg skal stå for at gå
og helst nå for at få*
•se også *Assonans*

interaktivt digt eller tekst

•se *Cybertext* og *Hypertext*

Jamber

I antikkens verden en versefod bestående af en kort og en lang stavelse; i moderne sprog af en tryksvag og en trykstærk stavelse. Eksempelvis består "den **gang** jeg **drog** af **sted**" af tre jamber.

Kenning er en flerleddet poetisk omskrivning brugt i skjaldekunst. *Guld* kunne for eksempel kaldes - *Fullas hovedgærde*, fordi gudinden Fulla gik med et guldsmykke, der omkransede hendes hoved,

- *Frodes mel*, fordi kong Frode havde en kværn, der kunne male guld frem,
- *Oddergæld*, fordi Loke, Odin og Høner engang måtte dække et odderskind med guld for at købe sig fri

I Drottkvætt-stilen er kenningerne tit kombinerede, så de enkelte led igen er omskrevet. Det gjorde det muligt at digte kvad så snørklede, at kun de allerklogeste hoveder - hvis overhovedet nogen - forstår dem. Den længste overleverede kenning består af otte led.

Klamrerim, omsluttende rim

Rim, der hvor første og fjerde, og anden og tredje linie rimer

A *det var rigtigt hva du sae*
 B *jeg sku ikke la stå til*
 B *men gøre hva jeg vil*
 A *og har nu ene goe dage*

Kliché

Et billede, der er så fortærsket i dagligdags eller litterært brug, at det ikke længere vækker følelser eller forestillinger hos læseren: "En dans på roser", "plukke hår af en skaldet" mv. Men "re-aktivering" af klichéer ved indsættelse i nye sammenhænge

glæder læseren, ligesom spil på klichéer også gør det. Eks. kaldte digteren Søren Ulrik Thomsen sin poetik for "en dans på gloser", og sagde dermed meget om sin holdning til sproget alene med titlen.

Knækprosa (ca. 1980)

Let nedsættende betegnelse for en udtryksform, der egentlig er sammenhængende fortælling, men som pga. sin typografiske opsætning ser ud som lyrik. Evt. betegnelse for lyrik, hvor liniedelinger forekommer rytmisk eller indholdsmæssigt meningsløse

Konkretisme, Konkret poesi, concrete poetry

En brug af ord og sproglige relationer (fonetisk, rytmisk, typografisk osv.) til at "male" et billede, hvor ordenes og strukturernes egenverdi som (konkret) materiale ikke henviser til noget andet.

konsonant-rim

- se *Alliteration*

Kronosi

Digt, der forløber visuelt og auditivt over tid (=kronos) - f.eks. en QuickTime-film på nettet, der indkapsler et lyrisk forløb. Betg. er opfundet af bruger på digte.dk. (det skal siges, at mange har misforstået begrebet og regner det som dækkende for et digt, der sker over tid...)

- Se *Cybertext*, *Flash-digt* og *Marquee-digt*

Krydsrim

Rimer på første/tredje, og anden/fjerde linie.

A *En mand har bule under lænd*
 B *og derfor er jeg kvinde*
 A *jeg støder ikke ind i mænd*
 B *men favner dem herinde*

- se *Rimmønstre*

Kuplet Opr.: et rimet versepar (Fr: Couple=et par), i dag en lille satirisk, humoristisk vise af revyagtig karakter.

Limmerick

Vrøvle-vers på fem linjer med overraskende rim. Ofte frække og omhandlende person el. stednavne.

*da lille Henrik fra Brøndbyøster
voksed' op, fik han bryster
så måske sku' man sige:
han er egen'tlig en pige
og måske i virk'ligheden sin søster*

Litteratur (latin *litteratura* - "skrift", "skriftlig fremstil-ling" af *littera* - "bogstav") betegner enhver form for skrift, "...og hele bogverdenen"(1); nedskrevet eller trykt. Termen bruges om tekster eller kunstarter, som i den vestlige kultur hovedsageligt er prosa, både fiktion og sagprosa, drama og poesi. Tekster kan også fortælles og synges og derfor regnes andre genrer som legender, myter, balader og folke-eventyr og -sange for litteratur

Liste-digt

Digt, der har form som en liste. En opremsning.

*Hvis jeg var kejser af Verden, ville jeg...
Hvis jeg kunne flyve ved egen kraft, ville jeg...
osv...*

lydord, lydmalende ord

•se *Onomatopoietika*

lyrik: Digtkunst. Del af skønlitteraturen.

En litterær form, i modsætning til prosa skrevet på vers eller i en lignende kortform. Andre litterære udfoldelser kan også ske på vers - f. eks. store heltekvad eller lærestykker som epos og fabler, men lyrik er kendetegnet ved, at der her ikke så meget fortælles som besynges.

Lyrik kommer fra det græske "lyra" som betyder "lyre", et strengeinstrument. Lyrik knyttes ofte sammen med musik, idet teksten er på verseform og

ofte rimer, men lyrik findes også uden tilsat musik - i form af digte.

Lyrik er ofte en skildring af følelser og sanser uden historie og beskriver ofte et øjeblikks indtryk af følelser i og tanker om...

De fleste digte er skrevet i et mønster, i form af vers, og et gennemtænkt mønster af tryk og endelser (rim). Sproget afviger ofte fra normalsproget, idet man i lyrikken anvender sætningssammensætninger, der aldrig bruges i en normaltekst.

Digte er den sværeste form at sætte i bås, da digtere med visse former for digte gør noget særligt ud af at bryde alle forventninger til digtet.

Et digt har ofte en morale, som enten kommer klart til udtryk i teksten, eller kan læses "mellem linjerne".

•se *Centrallyrik* og *Poesi*

Manifest

Udtryk der bruges om formuleringen af en handlingsplan, "det dadaistiske manifest" er et kunstnerisk eksempel herpå, men det kan også gøres mindre og mere rettet på sig selv og sin egen vej.

Marquee-digt

Digt programmeret i HTML i løbende linier, hvor fremføringshastigheden sættes i programmeringen.

•se *Kronosi*

(eksempel: <http://krabat.menneske.dk/dagensdigt2006/2006/02/17-februar-2006.html>)

Metafor

Billedligt udtryk. Essensen eller sagen udtrykkes med et (poetisk) billede: "Jeg koger af raseri", "en doven hund kunne umuligt være mere træt end mig".

•se *Sammenligning*

Metapoesi

Poesi om poesi; digtning der har poesien eller skabelsesprocessen for selve digtet som sit emne.

metrik

• se *Verse mål*

Modernistiske digte

Digtning, der stiller sig positivt til det utraditionelle, avancerede, formeksperimenterende, dvs. arbejder mod at befrie sig fra eller forandre traditionelle former. • **Modernisme**: epokebetegnelse om især kunst og litteratur siden midten af 1800-tallet

Ode

Sangbart ell. retorisk, patetisk digt, gerne i rimfrit verse mål, med følelsesladet eller filosofisk indhold.

Omsluttende rim

Digt, hvor første og sidste linje rimer i hver strofe.

Onomatopoietika

Lyddord eller lydmalende ord. Ordet "saks" kan godt give fornemmelsen af funktion, f.eks. "Strøm" kan godt antyde en sådan bevægelse. "Atjuu" kan indikere lyden af et nys.

Ordsprog

Gammelkloge visdomsord.

Par-rim

Rim på AABB: første/anden og tredje/fjerde ect. rimer.

A mette så en lille ko

A tænkte: der er nok til to

B blev så glad ved alt det kød...

B nu er svinet også død

• se *Rimmønstre*

Pastiche

Efterligning af en kunstners udtryksform, stilart eller en bestemt periode, ikke sjældent med humoristisk sigte. F.eks. svenske Arne And, der er en pastiche på Anders And

Personificering

At føre læseren ind i en "abstraktion" - dvs. skabe en sanseforbindelse til noget ikke-fysisk, f.eks. kosmos, Danmark, lykke eller noget ikke menneskeligt, som f.eks. en hund

• se *Besjæling*

Poesi (fra græsk "ποίησις", poiesis, en "skabelse")

En stemning, der vækker følelser og indelevelsesevne og -lyst

Litterær kunstform, i hvilken sproget benyttes for dets æstetiske og stemningsfremkaldende egenskaber sammen med, eller i stedet for, dets åbenlyse mening.

Poesi kan enten forekomme som uafhængige skrifter, digte, eller optræde i sammenhæng med andre kunstformer, f.eks. poetisk drama, hymner eller lyrik/sangtekster.

Aristoteles' *Poesia* fokuserede på talens brug i retorik, drama, sang og komedie. Senere definitioner koncentrerede sig om repetition, verseformer og rim, i understregelse af æstetikken, der adskiller poesien fra prosa. Fra midten af 20. årh. er poesien af og til noget løseligt blevet defineret som en *grundlæggende kreativ handling med brug af sproget*.

• se *Lyrisk og Digt*

Poetik

Læren om digtekunsten, dens former og virkemidler, ofte indskrænket til at kun at handle om poesien. Mange

digtere skriver en poetik for derved at opsummere deres erfaringer og holdninger.

Poetry-slam

Regelbaseret fremførelsesform, hvor den optrædende på under 3min10sek skal overbevise et pointgivende publikum om en tekst i udførelse. Da teksterne oftest er skrevet ned hjemmefra, om end de gerne ses fremført uden manus, bærer form og indhold gerne præg af netop at kunne forstås ved første gennemlytning, og har grundet rammens præg af let underholdning, tit et meget ekspressivt og/eller humoristisk indhold.

Prosa-digt

Digt uden rim og *fast* rytme.

"det så for længe siden ud som, at Verden kunne føres i snor, lunte efter, haltende, logrende, men nu er den kuperet og letter snart sagt ben op ad hver en lygtepæl på vejen hjem, Utroligt, så meget pis der kan Være i den køter!" (UV-pissekøter, Kenneth Krabat 1994)

Prædikat

I digtningen betegnelse for den præcise, korte udsigelse - benævnelsen af ting og begreber

Romance

Fortællende sangdigt (episk-lyrisk); eventyrlig historie på vers, bestemt til at synges.

• se *Ballade*

Remser

Rimede vers ofte brugt af børn og barnlige sjæle. (F.eks. Halfdan Rasmussen)

*Lille Okkenok fik et hul på sin sok
der var rød der var blød der var fikfak sød*

Rimbrev

Brev skrevet på rim.

Rimmønstre (kun enderim)

Der er tre slags: *Parrim*, *krydsrim* og *klamrerim*.

Ritornel

Tre-liniers digtform; terzinrim på 1. og 3. linie, men typisk enkeltstående som Haiku. Oprindeligt en italiensk improvisationsform, som især Emil Aarestrup mestrede, og da ofte med erotisk indhold.

Romantisk form

Består af 3 strofer, på henholdsvis 4-4-5 verselinjer.

Rim på 1&4, 2&3 / 1&3, 2&4 / 1&4&5, 2&3.

Rytme

"Mønsteret" i en tekst. Rytmen angives af det *rytmiske mønsters elementer*: betoning (trykssvage og trykstærke stavelser), tegnsætning, liniebrud og tomme linier. Uagtet dette partitur kan en sand mester få stort set enhver tekst til at swinge ved at "overse" visse af tekstens elementer, dvs. ved ikke kategorisk at overholde tegnsætning eller ved at lave betoning, som tekstens partitur ikke angiver.

Salme

Sangbar tekst, oftest med religiøst budskab.

Sammenligning

En essens eller en sag forbindes med noget andet ved brugen af "som", "som om", "det ligner..." osv: "Din duft er som en en dag på stranden", "det kunne ligne begyndelsen på en god dag"

• se *Metafor*

Sangtekster

Sangbare tekster.

• se *Lyrisk*

Skildte rim

Rim ofte i folkeviser hvor kun 2. og 4. linie rimer.

Skjaldekunst eller *skjaldskab*

En stærkt forbundet, mundtligt overleveret digtekunst der stod centralt i vikingetidens dannelsesideal.

Bærende for digtningen er et omfattende system af poetiske omskrivninger – kenningar og heitir – der forudsætter et solidt kendskab til den nordiske mytologi. Det vides ikke, hvordan digtene blev fremført, men den stramme og regelbundne metrik lader antyde at der kan have været tale om en kombination af sang og dans, i lighed med den form, der endnu i dag findes på Færøerne.

Mange vikingekonger havde skjalde tilknyttet deres hird, og disse stod meget højt i anseelse. Deres funktion var at lovprise kongens bedrifter i farverige - ofte bloddryppende - skildringer, som gerne formuleredes i den metrisk stramme og svært forståelige drottkvætt-stil og derefter reciteret eller sunget blandt folk.

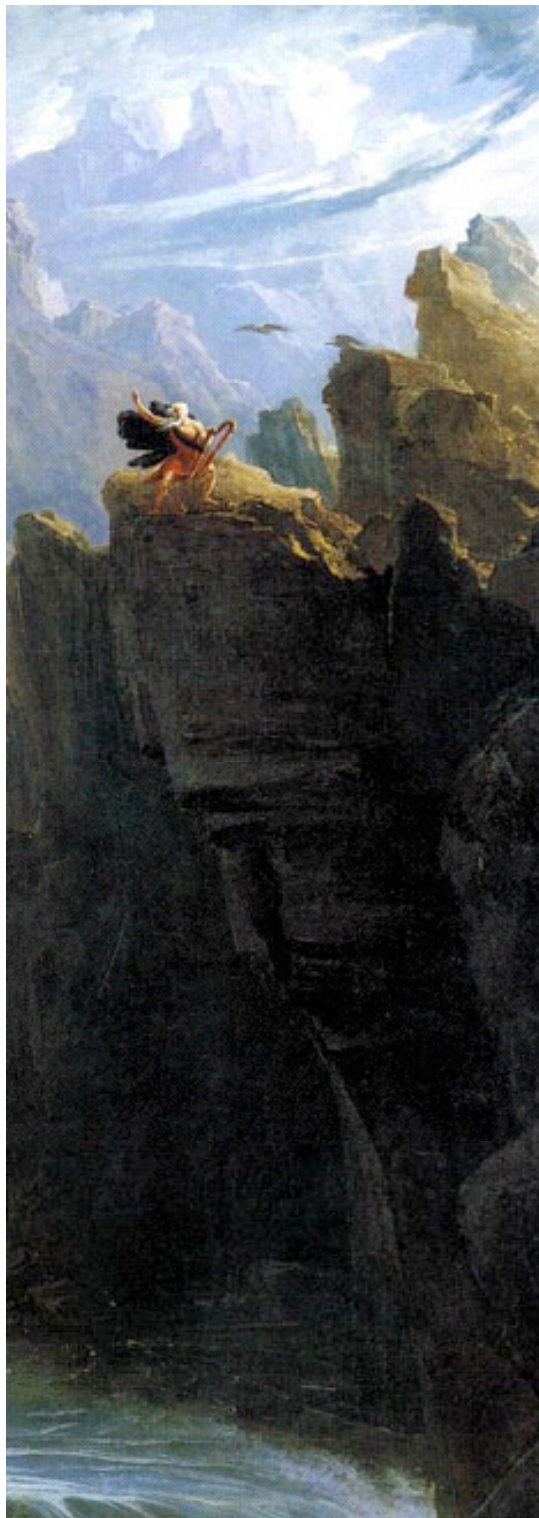
Omsat til nutidige begreber kan man sige at hirdskjalden på en gang var historiker, mytolog, kulturambassadør, krigsreporter, sprognævn og spin-doktor - hvilket forklarer lidt af hans høje position. Digtene synes at have bredt sig blandt folk som en løbeild, og de bedste af dem blev husket ordret i mange generationer. Mange af de kvad som er nedskrevet i de islandske middelalderhåndskrifter, menes at været stort set ordrette overleveringer som er gået fra mund til mund i et århundrede eller mere, inden de blev nedskrevet af historieinteresserede islandske præster.

Blandt de mest berømte hirdskjalde var Thjodolf den Hvinverske og Eyvind Skaldaspillir.

En kendt kongeuafhængig skjald - der dog ikke levede af sin digtning, men af diverse handels- og plyndringstogter samt lidt fåreavl på Island - var Egil Skallagrimson.

Guder for skjaldskab var Brage og Odin.

[da.Wikipedia.com]

Skønlitteratur

Litteratur, der er helt eller delvist fiktiv. Med Aristoteles opdelt i tre hovedgenrer: epik (fortællende former), drama (visende former), lyrik (udtrykkende former)

Smæde-vers

Vers skrevet med formålet at håne og latterliggøre personer.

Sonet

Klangdigt, eller lille lyrisk rimdigt best. af 4 strofer. De 2 første strofer består af hver 4 verselinjer (kvartetter, ital.: "4 stemmer"), de 2 sidste af hver 3 verselinier (terzetter, ital.: "3 stemmer"); ialt 14 femfodede jamber med enderim

Sonet-Krans

Digt-cyklus, bestående af 15 sonetter; i de 13 første danner slutlinien begyndelseslinien i den efterfølgende; den 14. sonet ender med den 1. sonets begyndelseslinie; og de 14 sonetters begyndelseslinier danner tilsammen den 15. og sidste sonet i cyklusen.

Stream-of-consciousnes

Bevidsthedsstrøm. Teknik, hvor bevidsthedens række af tanker og billeder uden samtidig udvælgelse og vurdering træder i stedet for et egentligt handlingsforløb.

Strofe, Vers

Linier i digt eller sang, som hænger sammen.

Surrealisme

Digt, hvor det underbevidste søges udtrykt, ofte gennem stærkt realistisk fremstillede elementer, men på en måde, så det gammelkendte gives ny drejning og fortolkning.

Syntaks

Måden, ordene er føjet sammen til sætninger. Overordnet set kan syntaksen enten være rolig og sammenhængende (hele sætninger), så læseren har overblik, eller urolig, springende og forkortet (sætninger med huller), så læseren tvinges til selv at udfylde det manglende

Systemdigtning (60'erne)

Manipulering med sproget i alle dets lag (ombytning af fonemer, deformation af sætninger o.a.) ud fra valgte principper og regler; teksterne er uden "budskab", sproghandlinger, der er modeller af følelsesforløb, oplevelsesmønstre. "Billeder af verden". (Højholt, f.eks.)

Tanka

Oprindelig japansk form bestående af 31 stavelser, på japansk skrevet på én linie, men i Europæisk sprogkultur fordelt på 5 linier: 5-7-5-7-7 stavelser. Traditionelt set skal en tanka med præcision og musikalitet fremkalde et øjeblik eller markere en bestemt lejlighed. Vesterlændinge har det med at bryde linierne og fortsætte meningen på næste linie, men i de bedste tankaer er hver af de fem linier selvstændige tanker eller billeder, som lydefrit smelter sammen til en helhed.

Tankelyrik

Lyrisk digtning med reflekterende, idémæssigt, filosofisk eller religiøst indhold (mods. *Centrallyrik*)

Terzin

Italiensk form, består af tre verslinjer, hvor første og tredje linje rimer med anden linie i foregående vers

Trokæ

2-stavelser versefod bestående af en trykstærk og en tryksvag stavelse. Eksempel består **Danmark, dejligst vang** og **vænge** af fire trokæer

Vers, Strofe

Sammenhængende linier i sang eller digt. Bruges ofte i sammenhængen "En tale på vers" i betydningen, at stroferne er rimede. Se *Strofe*.

Versefod

Den mindste, rytmisk sammenhængende del af et vers. En versefod består af betonedede og ubetonede stavelser. **Den gang jeg drog af sted** består f.eks. af tre versefødder

Versemål, Metrik

Et system, der opdeler et digt i trykstærke og tryksvage stavelser. Fordelingen af trykstærke og -svage stavelser giver rytmen.

Villanella

Form af ialt 19 eller 21 linier, hvor hver strofe består af 3 linjer. Første og tredje verselinje gentages skiftevis som slutlinje i hver strofe, gennem hele digtet

Vugge-viser

Beroligende viser skrevet til de mindste børn.

Sov sødt, lille Jumbo

og visselul

nu bliver skoven så dunkel...

Øjerim

Ord, der rimer på skrift, men ikke når de udtales: hat-sukat

Ørerim

Ord, der ikke rimer på skrift, men kun når de høres: Blåt-tot, værne-terne

Kilder

digte.dk

Politikens Ordbog

Gyldendals Fremmedord

ODS

Wikipedia, dansk

(1) scoop.mb.dk

(2) Hedeboe, Bodil: *De skjulte beskeder*, OP-forlag

1996, DK 37.1489

(tilføjelser modtages med glæde på

ordloest@gmail.com

mærket "Den forunderlige liste" og så

artikeltilføjelsens navn.)

kenneth krabat

juni 2009

(perfektion

hér standser liv

inspiration

hér begynder det)